

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษากระบวนการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถาน
หญิงกลางตามหลักพุทธธรรม

ผู้วิจัย : นางวรพิมพ์สุข ผ่องสมัย

ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระราชวรมุนี (พล อากาศโร) ป.ธ.๙.

ผศ.ร.ท.ดร. บรรจบ บรรณรุจิ ป.ธ.๙, พธ.บ., อ.ม., Ph.D.

ดร. อำนาจ บัวศิริ Ph.D.

วันสำเร็จการศึกษา : ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ (๑). เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานหญิงกลางและรูปแบบการอบรมพัฒนาจิตใจของยุวพุทธิกสมาคมฯ (๒). เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานหญิงกลางตามหลักพุทธธรรม และ (๓). เพื่อประเมินผลกระบวนการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังหญิงทัณฑสถานหญิงตามหลักพุทธธรรม เกี่ยวกับสมมติฐานของการวิจัยคือ ๑) ผู้ต้องขังหญิงที่เข้ารับการอบรมพัฒนาจิตใจตามหลักพุทธธรรมมีความคิดเห็นในเรื่องรูปแบบ, ประโยชน์, ความเหมาะสมของเนื้อหา, ความเหมาะสมของระยะเวลาและรูปแบบในอนาคตส่งผลต่อการพัฒนาจิตใจก่อนและหลังแตกต่างกัน และ ๒) ประสบการณ์ในการศึกษาธรรมศึกษาของผู้ต้องขังที่เข้ารับการอบรมพัฒนาจิตใจ ส่งผลต่อการพัฒนาจิตใจที่แตกต่างกันไปด้วย

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นการศึกษาผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) สืบเนื่องมาจากผู้ต้องขังหญิงประเภทนักโทษเด็ดขาดในทัณฑสถานหญิงกลาง กรมราชทัณฑ์ ได้มีการจัดอบรมด้านการพัฒนาการศึกษาในรูปแบบต่างๆ และการฝึกวิชาชีพ รวมถึงการฝึกอบรมทางศีลธรรมเป็นประจำในวาระพิเศษ เช่น วันสำคัญทางศาสนา และวันสำคัญของชาติ มีผลตามสถิติปรากฏตามที่ว่ายังมิผู้กระทำผิดซ้ำมากขึ้นทุกปี ผู้วิจัยจึงได้นำหลักการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจที่ทัณฑสถานหญิงกลางและรูปแบบการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์มาบูรณาการเป็นรูปแบบการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานหญิงกลางตามหลักพุทธธรรม และจัดการฝึกอบรม เป็นเวลา ๕ สัปดาห์ โดย ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการไว้ ๒ ขั้นตอน คือ

(๑). การบูรณาการหลักธรรม ๕ ประการ คือ ก. ไตรสิกขา ๓, ข. บุญกิริยา ๑๐, ค. สังคหัตถ์ ๔, ง. เบญจศีล (ศีล ๕ ข้อ), และ จ. ทิส ๖ (๒). เสริมวิธีการอบรม ๓ ประการดังนี้ ก.) เสริมสร้างให้ ความรู้ในเรื่องทั้งทางโลกควบคู่ไปกับทางธรรมตามหลักโลกธรรม ๘ ข.) ส่งเสริมการเรียนรู้เรื่อง จริยธรรมการอยู่ร่วมกันด้วยความเมตตา เห็นอกเห็นใจกัน ตามหลักมัชฌิมาปฏิปทาโดยข้อปฏิบัติ ในมรรคมืองค์ ๘ ค.) เสริมสร้างทางจิตตภาวนาตามแนวทางสติปัฏฐาน ๔

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลได้แก่ ก.) แบบสอบถามผู้ต้องขังหญิงที่เข้ารับการ ฝึกอบรมพัฒนาจิตใจ ในโครงการการศึกษากระบวนการพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขังหญิงในทัณฑ สถานหญิงกลางตามหลักพุทธธรรม ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลก่อนและหลังการฝึกอบรมฯ ข.) แบบ สัมภาษณ์เจาะลึกสำหรับอธิบดีกรมราชทัณฑ์, ผู้อำนวยการทัณฑสถานหญิงกลาง, พระวิปัสสนาจารย์และวิทยากรที่เข้าร่วมโครงการการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานหญิง กลาง ค.) แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ ผู้ควบคุมการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถาน หญิงกลาง ง.) แบบทดสอบความฉลาดทางอารมณ์ (EQ-Test) ของกรมสุขภาพจิต

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้ต้องขังหญิงคดีเด็ดขาด จำนวน ๑๐๐ คน โดย ใช้แบบเจาะจงผลการวิจัย พบว่า

๑. การศึกษารูปแบบการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานหญิงกลาง และ รูปแบบการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจของยุวพุทธฯ หลังจากผู้วิจัยได้ศึกษาการฝึกอบรมแล้ว ได้นำทั้ง สองรูปแบบมาบูรณาการเป็นรูปแบบการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานหญิงกลางตาม หลักพุทธธรรม รูปแบบนี้มีความเหมาะสมที่ใช้สำหรับการจัดการฝึกอบรมฯ ให้กับผู้ต้องขังหญิง ในทัณฑสถานหญิงกลาง

๒. การศึกษากระบวนการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานหญิงกลางตามหลัก พุทธธรรม ส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถกำหนดตารางแสดงหลักสูตรการฝึกอบรมปฏิบัติธรรมวิปัสสนา กรรมฐานแบบบูรณาการเข้มข้นแนวสติปัฏฐาน ๔ ระหว่างวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๓ – วันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ใช้สำหรับการฝึกอบรมผู้ต้องขังหญิงได้ผลเป็นที่พอใจกับ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

๓. การประเมินผลกระบวนการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังหญิงทัณฑสถานหญิงกลางตาม หลักพุทธธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการประเมินผลกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมา วิเคราะห์, สังเคราะห์ และสรุปผลการนำกระบวนการพัฒนาจิตใจไปใช้กับผู้ต้องขังหญิงฯ ได้ว่าทั้ง รูปแบบและกระบวนการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังหญิงฯ นั้นมีประสิทธิภาพ

๔. ผู้ต้องขังหญิงที่เข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจตามหลักพุทธธรรมมีความคิดเห็นในเรื่องรูปแบบ, ผลประโยชน์, ความเหมาะสมของเนื้อหา, ความเหมาะสมของระยะเวลาและรูปแบบในอนาคตส่งผลต่อการพัฒนาจิตใจก่อนและหลังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .๐๑

๕. ประสบการณ์ในการศึกษาธรรมศึกษาของผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานหญิงกลางที่เข้ารับการฝึกอบรมฯ ส่งผลต่อการพัฒนาจิตใจก่อนและหลังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ.๐๑

จึงสรุปได้ว่า กระบวนการการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานหญิงกลางตามหลักพุทธธรรมโดยรูปแบบการพัฒนาจิตใจแบบบูรณาการตามหลักพุทธธรรมนี้ตามความคิดเห็นของผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานหญิงกลางอยู่ในระดับมาก